

Zpráva o činnosti lektorátu

PhDr. Marcela Grygerková, Ph.D.
Maďarsko, Budapešť

Univerzita Eötvöse Lóránda, Filozofická fakulta,
katedra baltoslovanských jazyků, oddělení češtiny

Akademický rok 2011–2012

Přímá výuka

Povinností lektora bylo zajistit výuku praktického jazyka v prvním, druhém a třetím ročníku bakalářského studia bohemistiky a v obou ročnících magisterského studia.

Úvazek lektora činí 16 pětáctyřicetiminutových hodin týdně a dvě hodiny konzultací.

První ročník má 4x 90 minut týdně, z toho 1x 90 minut zajišťovala doktorandka, která používala jinou učebnici a více se zaměřila na procvičování gramatiky; druhý a třetí ročník mají po 2x 90 minutách týdně; první a druhý ročník magisterského studia 3x 45 minut týdně, z toho 1 hodinu zajišťovala externistka, která se zaměřila na překlady.

V prvním ročníku bylo v zimním semestru 12 studentů, v letním 9, ke zkoušce A2 přišlo 8 studentů (jedna studentka těsně před zkouškou ukončila studium). Ve druhém ročníku v zimním semestru bylo 9 studentů, v letním 9. Ve třetím ročníku bylo v zimním semestru 9 studentů, v letním 9, ke zkouškám 10 (přibyl jeden student, který si minulý rok zkoušku odložil). V magisterském studiu bylo 5 studentek, přičemž jediná drugačka studovala v Brně a jedna z prvaček studovala v Praze.

Uvádět počet studentů je komplikované: počet zapsaných studentů a reálně docházejících není stejný: někteří studenti jsou v cizině a své povinnosti „dotahují“ po návratu; někteří chodí s jiným ročníkem, protože se jim kryje výuka (s jiným oborem nebo jinou školou) nebo pracují nebo zapsaný ročník neodpovídá jejich reálným znalostem; někteří „z pilnosti“ navštěvují další hodiny, aby si zopakovali, procvičili praktický jazyk.

Metody výuky

Postupovala jsem jako v minulých letech. Základem byla maďarská učebnice Čeština pro Maďary, která je napsána na bázi maďarštiny a umožňuje samostudium; pro vyšší ročníky Čeština pro život. K tomu jsem využívala množství dalších materiálů – cvičení různého typu jsem si připravovala sama podle aktuální potřeby a zájmů studentů. Jako motivace jsem využívala aktuálních událostí v České republice. Tradičně jsem také zařazovala výuku písní jak lidových, tak populárních. Velký zážitek měli studenti z promítání filmové balady Vodník (z Kytice), navazující gramatická cvičení pak také udělali s velkou chutí :).

Učím téměř bez použití zprostředkujícího jazyka. Na začátku je to pro studenty až kruté, ale pokud překonají první etapu (a neodpadnou), učí se poměrně dobře. Mají také dobrou výslovnost, dá se říct, že pokud nevyslovují dobře, je to zapříčiněno nějakou logopedickou vadou, kterou si přinesli již z mateřského jazyka.

Na univerzitě Eötvöse Lóránda se rozlišují hlavní a vedlejší obory (major a minor). Povinnosti studentů se liší – studenti vedlejších oborů mohou mít méně častou docházku na výuku a méně úkolů. Ve skutečnosti jsem toto rozlišení nedělala, resp. vzhledem k tomu, že všechny studenty čekala stejná zkouška, studenti obou typů oboru měli stejné povinnosti.

Jazykové zkoušky

Jako vždy jsem připravovala tzv. rigorózní zkoušku z praktického jazyka, a to na úrovni A2 (pro první ročník) a na úrovni B2 (pro třetí ročník). Podle interních pokynů zkouška musí vycházet z autentických textů. Vždy jsem zařazovala texty jak stylu publicistického, tak odborného i uměleckého. K poslechové části jsem pouštěla záznamy úryvků besed z rozhlasové stanice Radiožurnál.

K mým povinnostem patřila také příprava jazykových přijímacích testů do magisterského studia.

Další aktivity lektorky

Jako lektorka jsem se účastnila se studenty několika dalších akcí, a to jak organizovaných školou (vánoční večírek s představením české koledy, konference mladých lingvistů), tak Českým centrem (výstavy, promítání filmů, přednášky a besedy).

Jako lingvistka jsem ráda pomohla konzultací či korekturou studentům i kolegům.

Také v tomto akademickém roce jsem vyučovala v Českém centru, kde trvá silný zájem o výuku češtiny ze strany veřejnosti.

Spolupráce s institucemi

Existuje úzká spolupráce s českou ambasádou i s Českým centrem, a to jednak díky aktivitě kolegyně Balážové, jednak díky živému zájmu ze strany těchto institucí. Jednání ze strany Českého centra (ředitel Michael Černý) i Velvyslanectví ČR (konzul Milan Peprník) má vysokou úroveň.

Jako lektorka jsem měla podporu z Velvyslanectví ČR a z Českého centra v Budapešti i z Domu zahraničních služeb v Praze. Chci konstatovat, že to je velmi důležité, protože jsem měla dobrý „společenský status“ – a to je důležitá podmínka k práci, obzvlášť v cizině.

Podmínky pro lektora, potažmo pro české oddělení

Ekonomická situace Maďarska se výrazně zhoršila. Z toho vyplývá množství úsporných opatření.

1. Redukuje se počet hodin (slučují se skupiny studentů). To nás nezasáhlo, protože na oddělení češtiny již studenti hlavního a vedlejšího oboru byli spojeni a studenti prvního a druhého ročníku magisterského stupně měli také společnou výuku. Učiteli může být navýšen počet hodin, a to až o padesát procent. V mém případě k tomu nedošlo.

2. Je zákaz přijímat nové pracovní síly a zaměstnávat externisty. Toto nařízení mělo pro české oddělení neblahé následky. V říjnu odešla do důchodu doc. Heé – a nejenže nebyl vypsan konkurz na nového vyučujícího literatury, ale ani nebyl přijat žádný externista. Paní docentka se tedy uvolila několik hodin ještě učit, ale některé hodiny se prostě nekonalý. Na začátku letního semestru, kdy už paní docentka definitivně přestala učit, se studenti neměli ke komu zapsat; až po jejich stížnostech se přece jen podařilo s děkanem domluvit dvě síly: externistku Andreu Balážovou a doktorandku Flóru Peťovskou. (Dvě proto, že nesmějí překročit určitý počet hodin výuky, jinak by musely být přijaty jako zaměstnankyně.) Diplomové práce vedla doc. Heé. De facto tedy na oddělení češtiny zůstal jediný stálý zaměstnanec, Oleg Fedosov, vyučující lingvistických disciplín, který se ovšem stal vedoucím tohoto oddělení.

3. Počet vysokoškolských studentů, resp. počet státem dotovaných míst, se dramaticky snížil, pokud vím, tak celostátně na polovinu. Na náš obor se hlásilo jako tradičně přes třicet studentů, ale škola nám nepřidělila ani jedno dotované místo (proč?, proč ne aspoň 50 %?), takže výsledkem je nulový počet zájemců o češtinu (nikdo není ochoten/schopen za studium českého oboru si platit). V novém akademickém roce se tedy neotevře první ročník.

4. Chybějí peníze na základní provoz – nejenže si studenti musí platit za kancelářský papír a vyučující si musí platit výdaje při cestě na konferenci, ale učitelé si sami musí opatřit to, co jim aktuálně chybí (na podzim jsme si kupovali toner do tiskárny). Chválabohu škola byla vytápěna po celou zimu.

5. Chybějí peníze na řádné zaplacení vyučujících. Toto naštěstí nepostihlo mě, vždy jsem v řádném termínu dostala výplatu uvedenou ve smlouvě. Ale externistky byly zaplacený jen po skončení přímé výuky za tuto výuku, avšak za zkoušení, péči o knihovnu, zařízení exkurzí atd. nikoliv; podobně vedení diplomových prací také nebylo honorováno. (Podfinancování učitelů trvá delší dobu a vede k nutnosti hledat si další zaměstnání.)

Bezvýslednost jednání vedoucího institutu prof. Lukáče s děkanem o zajištění náhrady za doc. Heé, nejistota existence oboru, obavy kolegů (nejen z katedry slavistiky) o finanční zajištění, faktické zhoršení finanční situace zaměstnanců, celková politicko-hospodářská situace – to vše nepřispívá k dobré atmosféře. Naštěstí moji přímí kolegové z oboru si zachovávali zdravý nadhled a stále zůstávali mou pevnou oporou.

Bydlení jsem měla zajištěno – byt byl vybydlený, něco fungovalo hůř, něco vůbec, ale v zásadě byl použitelný. Plusem bylo korektní jednání majitelů (což nebývá samozřejmostí).

Co se nepodařilo

Nepodařilo se mi zařadit do výuky více než dva filmy a společenské hry zaslané Domem zahraničních služeb. Prostě mi to nevycházelo do časového harmonogramu výuky.

Nepodařilo se získat police pro knižní fond. Nové knihy laskavě zaslané Domem zahraničních služeb se tak zatím jen vrší na jednom z psacích stolů.

Nepodařilo se zrealizovat plánovanou návštěvu kolegy z Ostravy (Erasmus).

Již předem jsem vzdala přípravu výletu, protože většina studentů má nedostatek peněz, mnozí až živoří.

Doporučení

V Krajinách češtiny občas vyjde nějaký metodický materiál. Možná by bylo dobré dát jako (povinný?) úkol každému lektorovi, aby představil nějaký svůj materiál, který se mu osvědčil – a mohla by vzniknout jakási databanka materiálů pro všechny lektory. Tato databanka by mohla být i tříděna podle různých typů cvičení (např. cvičení na gramatiku, na porozumění textu, na poslech, na stylovou obratnost, na reálie). Pokud to bude v elektronické podobě, můžou si takový materiál kolegové přizpůsobit aktuálním podmínkám.